

KVTES LIITE 12 TYÖAIKALAIN PAKOTTAVIEN MÄÄRÄYSTEN VAIKUTUS TYÖVUOROSUUNNITTELUUN

Marja Lehtonen/Riitta Rautiainen

UUDEN TYÖAIKALAIN AIHEUTTAMAT MUUTOKSET LIITTEESSÄ 12

Liitteen 12 omassa kodissaan työskentelevien perhepäivähoitajien työajaksi luettavan ajan määritelmä muuttui **1.4.2020 lähtien**

KVTES 2018-2019 liitteen 12 määräys on ollut seuraava:

- Hoitajan työaika alkaa, kun ensimmäinen lapsi tulee hoitoon ja päättyy siihen, kun viimeinen lapsi lähtee hoidosta lukuun ottamatta sitä aikaa, jona hoitajalla ei ole yhtään lasta hoidossa. Työajaksi luetaan myös työnantajan määräämien muiden työtehtävien suorittamiseen käytetty aika.

Uusi määräys Liite 12 8§ 2 mom:

- Työajaksi luetaan työhön käytetty aika sekä aika, jonka perhepäivähoitaja on velvollinen olemaan työntekopaikalla työnantajan käytettävissä.

UUDEN TYÖAIKALAIN AIHEUTTAMAT MUUTOKSET LIITTEESSÄ 12

- Työajan käsite ei muuttunut uuden lain myötä, mutta uuden työaikalain määritelmä on pakottavaa oikeutta, josta ei voi sopia virka- ja työehtosopimuksella tai paikallisella sopimuksella toisin.
- Tämä tarkoittaa sitä, että työnantajan on selkeästi ilmoitettava milloin työntekijän on aloitettava työt tai oltava työnantajan käytettävissä työntekopaikalla.
- Työaikalain 49 §:n siirtymäsäännöksen nojalla 31.3.2020 saakka noudatettiin KVTES 2018-2019 liitteen 12 8 §:n määräystä, jolla on sovittu työaikalain määräyksestä poikkeavasti.

UUDEN TYÖAIKALAIN AIHEUTTAMAT MUUTOKSET LIITTEESSÄ 12

- Perhepäivähoitajan työvuoron alkamis- ja päättymisaika käyvät jatkossa ilmi hänen työvuoroluettelostaan.
- Työvuoroluettelo laaditaan hoidossa olevien lasten **todellisten** hoitoaikojen mukaisesti.
- Mikäli hoitosopimukseen on kirjattu lapsen/lasten hoitoajat hyvinkin vaihteleviksi, olisi esihenkilön syytä keskustella vanhempien kanssa siitä. Mikäli niissä on jatkuvaa vaihtelua, vaikeuttaa se hoitajan työvuoroluettelon laadintaa.

UUDEN TYÖAIKALAIN AIHEUTTAMAT MUUTOKSET LIITTEESSÄ 12

Aamuvarallaolo

- Työajaksi luettavan ajan muuttumisen vuoksi aamuvarallaoloa ei ole enää mahdollista teettää niissä tilanteissa, kun perhepäivähoitaja on työntekopaikalla eli kotonaan työnantajan käytettävissä
  - tällainen aika on jatkossa työajaksi luettavaa aikaa, ei varallaoloaikaa.
- Varallaolo on mahdollista järjestää KVTES:n III luvun 5 §:n mukaisesti.
  - Edellä mainitun pykälän mukaista varallaoloa on mahdollista teettää vain niissä tilanteissa, joissa työntekijän ei ole oleskeltava työpaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä.

UUDEN TYÖAIKALAIN AIHEUTTAMAT MUUTOKSET LIITTEESSÄ 12

Uudessa työaikalaisissa on luovuttu ylityön enimmäismäärän sääntelystä. Tilalle on tullut työajan enimmäismäärän tarkastelu.

- **4. mom. Työajan enimmäismäärän tarkastelujakso**

Työaikalain 18 §:n 1 momentissa tarkoitettuna työajan enimmäismäärän tarkastelujaksona käytetään kahtatoista kuukautta. Muilta osin sovelletaan työaikalain 18 §:n säännöstä.

- **Soveltamisohje**

Työajan enimmäismäärään luettavaa aikaa laskettaessa otetaan huomioon työajaksi luettava aika. Esimerkiksi vapaa-aikana annettuja työaikakorvauksia (esim. ylityö) tai säännöllisen työajan tasaamiseksi annettuja vapaapäiviä ei lueta tässä tarkoitetuksi työajaksi.

TYÖVUOROLUETTELON LAADINTA

Perhepäivähoitajan säännöllinen täysi työaika on

- keskimäärin 40 tuntia viikossa työaikajaksossa, jonka aikana säännöllinen työaika ennalta laaditun työvuoroluettelon mukaan tasoittuu em. viikkotuntimäärään.

Tasoittumisjakson

- vähimmäispituus on kaksi viikkoa ja
- enimmäispituus on 26 viikkoa

26 viikkoa pidemmästä tasoittumisjaksosta voidaan sopia KVTES:n III luvun 3 §:ssä (poikkeavat työaikajärjestelyt) määrätyllä tavalla.

- Selvitettävä vaikutukset esim. työvuorosuunnitteluun sekä lisä-ja ylityörajoihin.
- Jos pph:ta alle 5, voidaan vaikka jokaiselle sopia eripituiset tasoittumisjaksot.

28 § TYÖVUOROLUETTELO (KVTES LUKU III)

- Työvuoroluettelo on saatettava kirjallisesti työntekijöiden tietoon viimeistään viikkoa ennen siinä tarkoitettun ajanjakson alkamista.
- Tämän jälkeen työvuoroluetteloa saa muuttaa vain viranhaltijan/työntekijän suostumuksella tai perustellusta syystä.
- Oikeuskäytäntö: jos tiedetään ennen työvuoron alkua, ettei yksikään lapsi saavu hoitoon, on työnantajalla perusteltu syy yksipuolisesti muuttaa työvuoroluetteloa, ellei hänellä ole tarjota perhepäivähoitajalle muuta työtä.

28 § TYÖVUOROLUETTELO (KVTES LUKU III)

- Työnantaja ei kuitenkaan voi yksipuolisesti muuttaa tai peruuttaa työvuoroa sen jälkeen, kun perhepäivähoitajan työvuoro on alkanut.
- Työtuntien muodostuminen ylityöksi tai vahvistetun työvuoroluettelon työtuntien alittuminen ei sinänsä ole tässä tarkoitettu perusteltu syy.

28 § TYÖVUOROLUETTELO (KVTES LUKU III)

- 28 §:n 1-3 mom.:n määräyksiä sovelletaan myös perhepäivähoitajaan.
- **1 mom.**
- Työaikalain alaisia töitä varten on työnantajan laadittava työvuoroluettelo, josta käy ilmi viranhaltijan/työntekijän säännöllisen työajan alkamis- ja päättymisajankohdat.
- Työvuoroluettelo on laadittava samaksi ajanjaksoksi kuin työajan tasoittumisjärjestelmä, jollei se tasoittumisjakson pituuden tai suoritettavan työn epäsäännöllisyyden vuoksi ole erittäin vaikeaa.
- Työvuoroluettelo on kuitenkin laadittava niin pitkälle ajanjaksolle kuin mahdollista.
  - Soveltamisohje
  - Tasoittumisjärjestelmästä on erotettava työvuoroluettelo

TYÖVUOROLUETTELON LAADINTA

- Koko tasoittumisjaksolle tulisi laatia työvuoroluettelo, mutta mikäli se on hankalaa jakson pituuden vuoksi, voidaan koko jaksolle laatia työvuorosuunnitelma, mistä erotetaan X pituiset työvuoroluettelot.
- Työvuorosuunnitelmassa täytyy näkyä säännöllisen työajan määrä sekä mahdolliset työajan tasausvapaat ja vapaapäivät.
- Työvuoroluettelon laadinnassa pohjana ovat oikein laaditut todelliset lasten hoitosopimukset.

TYÖVUOROLUETTELON LAADINTA

- Työajan tasauspäivien laskennallinen arvo on 8h
  - Mikäli hoitajan työpäivän pituus on enemmän kuin 8h, työajan taseus +/- tilanteeksi voi olla hankalaa.
  - TA voi pyytää hoitajalta luvan suunnitella työvuoroluettelo niin, että siinä on tunteja yli työvuoroluettelon viikkojen määrä x 40h.
  - Mikäli työvuoroluettelo ei laadita koko tasoittumisjakson pituiseksi, on huomioitava se, että jakson tuntien määrä tiedetään vasta jakson päätyttyä.
  - Työajantasausvapaan tulee olla täysi työpäivä, ellei työntekijän kanssa sovita, että tekee vajaan päivä: tällöin lapset eivät voi olla hoidossa kuin tuon työvuoroluettelon merkityn tuntimäärän.
  - Työvuoroluettelo kertoo työajan, mutta näiden aikojen ulkopuolella tapahtuva työ on myös työaika (esim. jos viimeinen lapsi haetaan myöhemmin kuin työvuoroluettelon on merkitty).
  - Työkokoukset tms. muu työaika tulee myös merkitä työvuoroluettelon.

TYÖVUOROLUETTELON LAADINTA

- Jos kyseessä on ennakkoon tiedetty keskeytynyt jakso (esim. vuosiloman vuoksi), on se otettava huomioon työvuorosuunnittelussa ja laskettava uusi ylityöraja.
- Ylityöraja saadaan selville kertomalla jakson työpäivät + työajan tasausvapaat + mahdolliset työaikakorvausvapaapäivät luvulla 8.
  - Esim. Työaikajakso 12 viikkoa, jaksossa vuosilomaa 7 kalenteripäivää (5 VL), sairauslomaa 2 päivää ja 3 työajan tasauspäivää.
  - 12 viikossa työpäiviä on 5- päiväisen työviikon pohjalta laskettuna 60, tästä vähennetään vuosi- ja sairauslomapäivät, jolloin jäljelle jää 53 työpäivää (mukana työajan tasauspäivät).
  - Jakson ylityöraja on $53 \times 8 = 424$ tuntia.

ARKIPYHÄJAKSON TYÖVUOROLUETTELON LAADINTA

Niillä työaikajaksoilla, joihin sisältyy KVTES:n III luvun 7 §:n 3 momentissa mainittu työaika lyhentävä arkipyhä tai aattopäivä

- säännöllinen työaika on kutakin arkipyhää tai aattopäivää kohti 8 tuntia lyhyempi kuin 8§:ssä on todettu
- täyttä työaika tekeväälle muodostuu lisätyöraja
- osa-aikatyötä tekevän perhepäivähoitajan osa-aikatyöaika lyhennetään kutakin lyhentävää arkipyhää tai aattopäivää kohden vastaavalla osuudella 8 tunnista kuin hänen osa-aika työaikansa on 8§:ssä määrätystä säännöllisestä täydestä työajasta.

TYÖVUOROLUETTELON LAADINTA

- Esimerkkejä

1. Hoitajan työvuoroluettelo on laadittu hoitosopimuksissa sovittujen aikojen mukaisesti klo 6.30-16.30
  - ensimmäinen lapsi saapuukin vasta klo 7.15
  - hoitajalle tuo klo 6.30-7.15 on työaika.

2. Työajaksi on merkitty tuo 6.30-16.30
  - viimeinen lapsi haetaankin vasta klo 16.45
  - hoitajalle tuo klo 16.30-16.45 on työaika.

TYÖVUOROLUETTELON LAADINTA

3. Hoitajan työvuoroluettelo on merkitty työajaksi 6.30-16.30

- viimeinen lapsi haetaankin hoidosta jo klo 13
- klo 13-16.30 on hoitajalle työaika
- hoitajaa tekee muita työtehtäviä tai työnantaja voi siirtää hoitajan esim. päiväkotiin työskentelemään
- hoitaja voi esimiehen kanssa sopia, että työpäivää lyhennetään, jolloin kyse ei enää ole työajasta
- mikäli kyseessä muutos, joka on tullut tietoon riittävän ajoissa (ennen työvuoron alkua), työnantaja voi tehdä työvuoroluetteloon muutoksen.

PAIKALLISET KÄYTÄNNÖT

Paikallisesti tulee käydä keskusteluja/neuvotteluja siitä,

- miten noissa esimerkkien tapauksissa teillä toimitaan
- mitkä ovat muita tehtäviä, joita pph voi tehdä
- työaikalaki ei sido työaikaa pelkästään perhepäivähoitajan kotiin (=työntekopaikka) vaan työaikaa on työhön käytetty aika → suositellaan keskustelua siitä, voisiko esim. kirjastossa käynti tällaisissa tapauksissa olla työaikaa jne.